

El joc de
la morra

Sant Carles
de la Ràpita

SIS

Paraules de Bernat Saperas
Fotografies d'Arnau Vilà

TRES

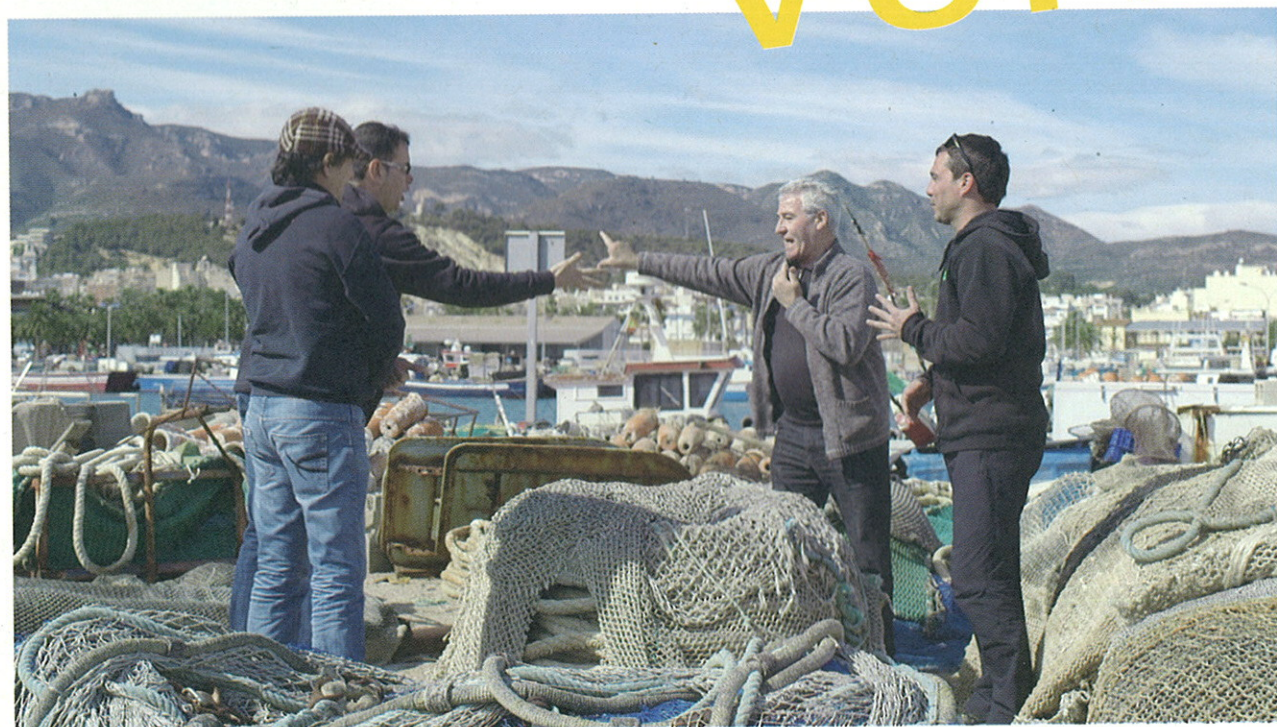

IVOLI

“QUATRE! SET!” La morra és un joc que es viu amb passió. “SIS! TRES!” Durant la partida els jugadors semblen abstrets de la realitat “NOU! QUATRE!” La intensitat creix a mesura que avança el joc i es palpa la tensió entre els jugadors.

“VUIT! CINC! VUIT! TRES!” Els crits són cada cop més forts i el ritme es torna frenètic. “TRES! TRES! SET! QUATRE!” Altres jugadors observen la partida i la comenten en veu baixa: “Li està buscant el tres... Ho veus? Ja l’ha agarrat!”

A l’antic escorxador de Sant Carles de la Ràpita és habitual veure aquesta escena cada dissabte, on els amics de Morràpita es reuneixen per jugar a la morra. Si anéssim a Sardenya, a Còrcega o a Niça també podríem trobar una escena similar. I si retrocedíssim dos mil anys enrere, la veuríem per qualsevol indret del Mediterrani. I és que a la morra fa molt de temps que s’hi juga, de fet, fins i tot els déus grecs i romans en feien partides.

COM S'HI JUGA?

La morra és un joc que consisteix a treure un nombre de dits de l'u al cinc amb una mà i cridar en veu alta la suma dels dits de la teva mà més els que hagi tret l'adversari. Matemàticament, és un joc molt simple similar al de pedra, paper i tisores en què no hi ha cap estratègia que sigui millor que una altra. L'estratègia òptima per ser imbatible consistiria a treure i dir el nombre aleatòriament. Si poséssim a jugar dos robots, el resultat després de milers de partides seria un empat tècnic ja que cap dels dos podria jugar millor que l'altre. Així doncs, però què un joc amb una solució tan simple ha perdurat durant milers d'anys i avui dia encara es viu amb passió en moltes àrees de la regió mediterrània? Perquè, sortosament, encara som persones i no màquines, i un ésser humà mai serà capaç de jugar perfecte.

LA MORRA, UN JOC PSICOLÒGIC

A la morra, s'hi juga amb el cor, no amb el cap. O, si ens posem més tècnics, amb la part dreta del cervell destinada als instints i a les emocions. Som animals de costums, som incapaços de crear seqüències aleatòries i estem programats per seguir uns patrons. Això és el que un bon jugador de morra sabrà explotar i així serà capaç de manipular l'adversari per portar-lo cap on ell vulgui. "De cada partida de deu punts, quatre o cinc són fruit de l'habilitat del jugador", comenta l'Òscar, *lo trunkilo*, membre de Morràpita.

La morra és com un ritual. Quan algú veu per primera vegada dues persones jugant-hi li sembla que s'estan barallant. La tensió que desprenen, els crits cada cop més forts a mesura que la partida guanya intensitat, les mirades penetrants que es llancen mútuament els adversaris... Tot això forma part d'aquest ritual d'intimidació, de pressionar el rival, de posar-lo contra les cordes per fer-lo sortir de la seva zona de confort i fer-li cometre errors. Quan sentim que no dominem una situació, quan ens sentim pressionats i acorralats, ens costa més pensar i és quan tendim a repetir patrons ja que el cervell no és capaç de processar la informació

prou de pressa. Durant la partida, els bons jugadors van acumulant informació dels rivals. Després de moltes tirades, van extraient mentalment les seves pròpies conclusions.

"Aquest té molta tendència a enganxar-se a la pota de gall (a treure el tres). Aquest sempre fa escaletes, mai salta del cinc a l'u", són alguns dels seus pensaments. Per a això que un ordinador és capaç de fer a l'instant i assignant unes probabilitats determinades per a cada acció, els humans hem de fer servir la intuïció i fer els càlculs de manera aproximada. És realment complicat pensar en una fracció de segon com afecten totes les variables que s'han de tenir en compte en una tirada de morra que són:

"El nombre de dits que trauré, el nombre de dits que diré i el nombre que dirà el contrincant". Cada una d'aquestes decisions, com hem comentat, ve influïda per les tirades anteriors: "Si jo sé que ell té tendència a tirar el tres i a dir nombres alts, he d'evitar treure'ls, però ell sap que jo això ho estic tenint en compte i pot ser que m'estigui enganyant i, per tant, faré el contrari...".

Aprendre a jugar a la morra és, doncs, aprendre a conèixer el contrincant i aprendre a conèixer-se a un mateix

Aprendre a jugar a la morra és, doncs, aprendre a conèixer el contrincant i aprendre a conèixer-se a un mateix. És un joc totalment psicològic en què els veritables experts són capaços de ficar-se dins la ment del rival per saber com pensa i intuir quina serà la seva pròxima tirada.

Per afegir-hi una complicació extra, normalment s'hi juga per parelles, tot i que els punts se segueixen comptant individualment. Un jugador d'una parella s'enfronta a un jugador de l'altra parella i quan li guanya un punt, juga contra l'altre, i viceversa. Això fa que encara sigui més difícil memoritzar les tirades dels contrincants en ser dues persones diferents i també obre una nova dimensió amb el joc

cooperatiu. Cada membre de la parella sap com està jugant l'altre i el pot ajudar seguint la mateixa estratègia quan li toqui tirar a ell. Un cop més, la psicologia és el factor clau d'aquest joc millenari.

DE L'ANTIC EGIPTE A L'ACTUALITAT

Les primeres referències del joc de la morra provenen de l'antic Egipte, al voltant del 600 aC. En una tomba de Tebes, s'hi va trobar un mural que sembla representar dues persones jugant a la morra. Els grecs també hi jugaven i s'han trobat àmfores i medallons amb representacions del joc, però van ser els romans els qui el van popularitzar per tot el Mediterrani. Els romans eren molt aficionats a dirimir assumptes de negocis a través d'una partida de morra; fins i tot va ser prohibida als mercats per evitar malentesos. Hi havia una dita en aquells temps que deia "*Dignus est quicum in tenebris mices*", que vol dir literalment "persona digna és aquella amb qui es pot jugar a la morra a les fosques".

Amb els anys, el joc es va anar perdent en algunes regions, però va arrelar amb força en algunes altres. A Itàlia, sobretot a Sardenya, s'hi ha mantingut i segueix sent-hi molt popular. També s'hi juga encara a Còrcega, als Alps suïssos, a Occitània (per la zona de Niça), a Eslovènia, a Croàcia, a la província de Terol i aquí a Catalunya a la zona del Delta, especialment a Sant Carles de la Ràpita.

MORRÀPITA

A la Ràpita, tota la vida s'havia jugat a la morra. Es considerava un joc de taverna, de borratxos, a què jugaven els pescadors. De fet, el joc manté referències del vocabulari dels pescadors, com, per exemple, el nombre quatre, que s'anomena la reixaga, que es és un estri per pescar anguiles amb quatre puntes. Amb el temps, va anar passant a ser "un joc de vells" i semblava que tendia a desaparèixer, com moltes altres tradicions que acaben quedant en l'oblit. La figura clau en la preservació de la morra a Sant Carles de la Ràpita és el "tio Maleta". Durant més de 25 anys, va

organitzar diversos tornejos de morra al seu bar i cada any un dels actes de la festa major era el campionat de morra al seu local.

Això va despertar l'interès dels joves del poble, que es van adonar que això de la morra era una cosa molt autòctona. En aquests temps de globalització i estandardització cultural, el fet de tenir un joc propi que a priori no sabien que es jugués enlloc més era un símbol molt fort d'identitat. És en aquest context que fa vuit anys que va néixer Morràpita, una associació cultural de jugadors de morra. Al principi, eren només una desena de parelles, un grup d'amics que havien anat agafant passió pel joc, però, a poc a poc, més gent va començar a interessar-s'hi. L'Ajuntament els va acabar cedint el local de l'antic escorxador, on cada dissabte es reuneixen per jugar-hi. A Morràpita actualment ja són més de 30 parelles i cada any s'apunta més gent als campionats que s'organitzen al poble.

La passió per la morra els va portar a començar a investigar d'on havia sortit aquest joc que havien jugat des de sempre els pescadors, però que no es coneixia enlloc més de Catalunya. Va ser gràcies a Internet que van descobrir la importància que tenia la morra en regions com Sardenya, on ja feia anys que es feien campionats de forma oficial.

UN JOC MEDITERRANI

Els rapitencs sempre havien sabut que la morra era un joc que venia de la Mediterrània. A la Ràpita, els dos jugadors més a prop del mar són els qui comencen la partida. Quan els amics de Morràpita es van embarcar per primer cop en un torneig a Sardenya, tot i ser la primera vegada, va ser com un retrobament.

Un joc que fa segles era comú en tots els pobles del Mediterrani tornava a ser un nexe d'unió entre aquests. "Sou lo mateix que naltros però en ves de muntanya, de mar", els deien els sards. Allí, el joc es manté sobretot a les muntanyes, és un joc de pastors. La forma de jugar és diferent, fruit del pas del temps i dels costums de cada terra. La morra catalana és més teatral, més lenta, mentre que la *murra* sarda és més ràpida i musical, segueix un

TRES

CINCO

SET

QUA

NOU

QUATRE

SE

ritme, una cantarella. D'ençà d'aquella trobada amb els sards l'any 2008, s'han anat fent més tornejos i l'estiu passat es va celebrar el primer "morraroundo". Va ser un campionat organitzat al poble d'Ilonse a la Provença (França) on van assistir parelles de fins a 12 regions del Mediterrani, incloent-hi llocs com Croàcia i Eslovènia, on també s'està recuperant el joc. Una parella catalana de Morràpita va quedar subcampiona per darrere dels sards.

DE LA MORRA AL SABIR

En Rafa mostra orgullós el seu jersei amb la senyera i la bandera sarda entrelaçades: "Dos pobles, un joc. Naltros vam viure un veritable agermanament amb els sards. A part de la morra, amb els sards compartim altres trets culturals, com uns balls similars a la sardana o uns cants que recorden als cants de rondalles del delta de l'Ebre".

És interessant el fet que quan juguen, a l'hora de picar (cridar i mostrar el nombre de dits), cada parella ho fa en la seva llengua pròpia, català, sard, occità, francès, italià..., sense que això suposi cap perjudici per a la *jugabilitat* de la partida. Fins i tot quan interactuen fora de les partides no recorren a l'anglès: "Quan hem de parlar amb ells, *mos* entendem millor en rapitenc", comenta en Rafa.

El sabir no va ser imposat per cap imperi, sinó que va sorgir de la necessitat i la voluntat d'entendre's entre els diferents pobles de la Mediterrània. En definitiva, la mateixa necessitat que fa que en Rafa aconsegueixi entendre's amb els sards sense parlar italià, ni anglès, ni sard.

Però... Rafa, què et semblaria si tots els jugadors de morra de la Mediterrània decidissin unificar el joc de la morra a través del sabir, i que més enllà de l'italià, el francès, el sard o el rapitenc a l'hora de jugar els campionats internacionals utilitzessin el sabir com a única llengua vehicular?

"Això seria brutal...!"

VUIT